

Reactie Wolters Kluwer Schulink op de internetconsultatie Wet schuldregelen

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het voorstel voor de Wet schuldregelen. Wij waarderen de inzet van het kabinet om de kwaliteit van het schuldregelen beter te borgen, het minnelijk traject te versnellen en mensen met problematische schulden sneller perspectief te bieden op een schuldenvrije toekomst. Ook het tegengaan van onbevoegde schuldbemiddeling is een positieve ontwikkeling.

In deze reactie geven wij opmerkingen en aanbevelingen met betrekking tot het wetsvoorstel. Wij volgen in onze reactie de opbouw van de wet en richten ons op de volgende punten:

1. Aansluiten bij bestaande wettelijke begrippen en duidelijke rolafbakening
2. Expliciete verwijzing naar een direct-Wsnp-verzoek
3. De termijnen van 21 dagen (+14 dagen)
4. Niet-tijdige saldo-opgave: uitgaan van het laatst bekende saldo
5. Beperking maatwerkvoorstellen door (te) strak ingeregeld proces
6. De gevolgen van termijnoverschrijdingen
7. Privacy, gegevensdeling en verhouding tot Wgs
8. Vakmanschap verankeren in de wet

1. Aansluiten bij wettelijke begrippen en duidelijke rolafbakening

De Wet schuldregelen legt het werkproces en de termijnen voor de totstandkoming van een minnelijke schuldregeling vast. Dit geeft niet alleen structuur en helderheid voor schuldeisers en schuldregelaar, maar ook voor de schuldenaar. Een goede ontwikkeling. Bij de begripsbepalingen zien wij nog mogelijkheden om de wet verder aan te scherpen om zo de basis van het schuldregelen te verstevigen.

Tijdens het minnelijk schuldregelingsproces wordt altijd gebruik gemaakt van volmachten en overeenkomsten. Voor deze volmachten en overeenkomsten gelden de regels van het Burgerlijk Wetboek. Dat is belangrijk om te weten voor alle partijen die betrokken zijn bij het schuldregelingsproces. Toch worden deze termen niet gebruikt in de omschrijvingen van de begripsbepalingen. Bij de beschrijving van de schuldregeling ontbreekt de informatie dat het een overeenkomst is. En bij de schuldregelaar mist de informatie dat hij op basis van een volmacht zijn schuldenaar vertegenwoordigt. Voor

een goede uitvoering van deze wet is het aan te bevelen om deze wettelijke begrippen wel te gebruiken bij de omschrijving van de schuldregeling en de schuldregelaar.

Een laatste aanbeveling is om de positie van de schuldregelaar tijdens een lopende schuldregeling te verankeren in de wet. Om de schuldregeling tot stand te laten komen onderhandelt de schuldregelaar namens de schuldenaar op basis van een volmacht. Na die onderhandelingsfase verandert echter de rol van de schuldregelaar van onderhandelaar naar begeleider en toezichthouder op de uitvoering van de schuldregeling. Het is belangrijk dat deze verandering van taak helder is voor alle partijen. Tijdens een lopende schuldregeling controleert de schuldregelaar of zijn cliënt alle gemaakte afspraken nakomt en houdt hij de schuldeisers hiervan op de hoogte. Op deze manier waarborgt de schuldregelaar dat zijn cliënt aan het einde van de schuldregeling een echte schuldenvrije toekomst krijgt. Zowel de schuldenaar als de schuldeisers moeten erop kunnen vertrouwen dat de schuldregelaar zorgvuldig, neutraal en transparant deze taak uitvoert. Het verdient daarom aanbeveling om deze onpartijdige rol te benoemen en stevig te verankeren in deze wet.

2. Expliciete verwijzing naar een direct-Wsnp-verzoek

Het wetsvoorstel bepaalt dat de schuldregelaar eerst de saldo-opvraag doet en daarna een schuldregelingsaanbod. Pas als beide stappen zijn doorlopen komt een dwangakkoord of Wsnp-verzoek in beeld. En voor de meeste schuldsituaties is dit een passend proces.

Maar er zijn praktijksituaties waarbij een minnelijke schuldregeling niet haalbaar is. In de Faillissementswet is daar de route direct-Wsnp voor. Uit het wetsvoorstel volgt niet dat deze route wordt uitgesloten, maar een expliciete bevestiging dat deze route ook tijdens het schuldregelingsproces ingezet kan worden ontbreekt. Om misverstanden te voorkomen verdient het aanbeveling om in lijn met de Faillissementswet duidelijk op te nemen dat ook tijdens het schuldregelingsproces dat in de Wet schuldregelen is omschreven, altijd een keuze kan worden gemaakt voor een direct-Wsnp-verzoek, als dat passender is dan het voortzetten van het schuldregelingsproces.

3. De termijnen van 21 dagen (+ 14 dagen)

Het wetsvoorstel verplicht de schuldregelaar om binnen 21 dagen na ontvangst van de laatste saldo-opgave een voorstel te doen. Alleen een generieke verlengingsmogelijkheid van maximaal 14 dagen is voorzien. Dit is een strak proces met harde termijnen, terwijl dossiers soms minder lineair verlopen dan het wetsvoorstel veronderstelt. Ook zijn er verschillende communicatiemomenten opgenomen die nu niet altijd in het werkproces zitten.

Daar zit een uitvoeringsuitdaging in voor gemeenten. Daarom bevelen wij aan om voorafgaand aan inwerkingtreding te toetsen of deze termijnen op korte termijn uitvoerbaar zijn binnen de huidige gemeentelijke capaciteit en systemen. Als dat niet het geval is, verdient het aanbeveling te bezien binnen welke termijn gemeenten deze systematiek wel zorgvuldig kunnen implementeren. De kwaliteit van de schuldregelingsvoorstellen en een vlotte doorloop van dossiers vanuit de stabilisatiefase naar de schuldregelfase kan zo worden geborgd.

4. Niet-tijdige saldo-opgave: uitgaan van het laatst bekende saldo

Het wetsvoorstel bepaalt dat de schuldregelaar bij het uitblijven van een saldo-opgave mag uitgaan van het laatst bekende saldo. Het doel is om ervoor te zorgen dat het schuldregelingsproces niet stagneert. De vraag is echter of het laatst bekende saldo nog aansluit bij de schuld die daadwerkelijk openstaat. Het is uiteraard niet de bedoeling om via deze werkwijze een schuldeiser in het minnelijk traject te bevoordelen of benadelen. De wet geeft echter niet aan hoe uiteindelijk gehandeld moet worden bij het uitbetalen van de boedelgelden of het saneringskrediet aan het einde van het traject. Het is aan te bevelen om dit wel duidelijk vast te leggen zodat er geen discussie achteraf mogelijk is over de correctheid van de uitbetalingen en de bestendigheid van de finale kwijting die is gegeven door de schuldeisers.

Een ander aandachtspunt bij de saldo-opgave is dat de schuldeiser volgens de wet niet aan hoeft te geven wat de ontstaansdatum van de schuld is. Deze informatie is echter o.a. belangrijk voor de voorbereiding van een Wsnp verzoek. Wij bevelen daarom aan om in de wet op te nemen dat schuldeisers bij de saldo-opgave ook de ontstaansdatum van de vordering dienen te vermelden.

5. Beperking maatwerkvoorstellen door (te) strak ingeregeld proces

Het wetsvoorstel verplicht de schuldregelaar om het werkproces te volgen dat is vastgelegd. Eerst een saldo-verzoek en daarna een voorstel schuldregeling. Mislukt deze schuldregelingspoging, dan zijn er slechts twee keuzes: stoppen of een verzoek dwangakkoord of Wsnp. Deze verplichting dwingt de schuldregelaar feitelijk om altijd te kiezen voor een schuldregelingsvoorstel dat in lijn is met de regels van de Wsnp. Anders kan hij immers geen haalbaar dwangakkoord- of Wsnp-verzoek doen.

Voor een groot deel van de casussen is zo'n standaard voorstel een helder en passend uitgangspunt. Wat echter ontbreekt, is de ruimte voor een maatwerkverzoek. Soms is een standaard voorstel simpelweg niet passend. Bijvoorbeeld als het gaat om een jongere, iemand die een opleiding wil volgen of een verzoek om gelden buiten de boedel te houden. Omdat een minnelijke schuldregeling een overeenkomst is, mogen schuldeisers en schuldenaar wel afwijken van de Wsnp-systematiek. De schuldregelaar doet dan bijvoorbeeld een voorstel met een langere looptijd of vraagt of er iets buiten de

boedel mag blijven. Als schuldeisers weigeren, dan kan de schuldregelaar op dit moment meteen alsnog een voorstel doen dat wel in lijn is met de Wsnp-systematiek.

Bij dit wetsvoorstel is die route echter niet ingebouwd. Als een schuldregelingspoging mislukt, dan moet het proces weer van voren af aan gestart worden bij de saldo-opgave. Artikel 4 geeft niet de ruimte om meteen weer een nieuw schuldregelingsvoorstel te doen. Het is niet voldoende dat in de toelichting wel wordt aangegeven dat maatwerk mogelijk moet blijven. De memorie van toelichting kan die ruimte immers niet creëren als de wet die ruimte niet geeft. Daarom is het aan te bevelen dat in het wetsvoorstel wordt verankerd dat het mogelijk is om meteen een inhoudelijk nieuw schuldregelingsvoorstel te doen als een eerder maatwerkvoorstel is afgewezen door een schuldeiser.

Het is ook aan te bevelen om meteen mee te nemen dat er een nieuw voorstel kan worden gedaan als er bijvoorbeeld sprake is van een onverwachte extra schuld die in het eerdere voorstel ontbreekt. Zo'n schuld kan immers niet toegevoegd worden aan een minnelijke schuldregeling zonder instemming van alle schuldeisers. De wet geeft op dit moment geen ruimte voor het doen van een nieuw voorstel. Schuldeisers moeten daarnaast uiteraard de ruimte krijgen om het nieuwe voorstel te beoordelen. Door deze route in te bouwen in de wet is het voor alle partijen helder hoe er in zo'n situatie gehandeld moet worden en worden alle rechten gerespecteerd.

6. De gevolgen van termijnoverschrijdingen

Voor schuldeisers heeft het overschrijden van de termijnen duidelijke gevolgen. Zij worden als weigerende schuldeisers aangemerkt en kunnen worden geconfronteerd met een dwangakkoord of Wsnp-verzoek.

De gevolgen van een termijnoverschrijding door de schuldregelaar zijn echter beperkt tot een klachtenprocedure. De vraag kan worden gesteld of een schuldenaar wel voldoende beschermd is als zijn schuldregelaar toerekenbaar de wettelijke termijnen overschrijdt. Het is aan te bevelen om te bekijken of de belangen van de schuldenaar wat steviger beschermd kunnen worden.

7. Privacy, gegevensdeling en verhouding tot Wgs

Artikel 4 lid 1 sub b van de Wet schuldregelen bevat de verplichting voor de schuldregelaar om de schuldeisers te laten weten dat er geen schuldregelingsvoorstel zal komen, en om de schuldeiser te informeren over de voortzetting van de schuldhulp. Deze bepaling is niet in lijn met de Wgs, en is in deze vorm onvoldoende duidelijk om een geldige grondslag te creëren voor gegevensuitwisseling.

In de Wgs is er bewust voor gekozen om geen gegevens te delen met schuldeisers over het verloop van het schuldhulpproces. Er mag enkel gedeeld worden dat er schuldhulp

wordt geboden, niet welke hulp dat is. Dat is immers informatie die zeer persoonlijk is en enkel relevant voor de cliënt. Het initiatief voor het delen van deze informatie met schuldeisers ligt in de Wgs dus volledig bij de cliënt. De schuldregelaar heeft daar geen zeggenschap over. De verplichting in de Wet schuldregelen doorkruist het recht van de cliënt om zelf te bepalen welke informatie hij wil delen met de schuldeisers. Dat is in onze ogen onwenselijk en onnodig.

Mocht de bepaling gehandhaafd blijven, dan is het aan te bevelen om rekening te houden met het volgende. De Hoge Raad heeft in 2021 ([ECLI:NL:HR:2021:1814](#)) vastgesteld dat een rechtsgrond voor gegevensdeling duidelijk en nauwkeurig moet zijn, en dat de toepassing voorspelbaar moet zijn voor betrokkenen. Concreet betekent dit dat de schuldenaar uit de wettelijke bepaling moet kunnen opmaken:

- welke gegevens worden gedeeld
- wanneer deze gegevens worden gedeeld
- binnen welke termijn tot verwijdering van de gegevens wordt overgegaan

Uit de huidige bepaling in de Wet schuldregelen kan de schuldenaar niet opmaken welke gegevens over zijn traject precies zullen worden gedeeld. Het is aan te bevelen om dit wel concreet vast te leggen. Het is ook aan te bevelen om een verplichting op te nemen voor de schuldregelaar om zijn cliënt voorafgaand aan het schuldregelingsproces te informeren over de gegevens die hij zal delen met de schuldeisers.

Proportionaliteit en subsidiariteit

Ook bij een wettelijke grondslag voor gegevensdeling moet altijd worden voldaan aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Dat betekent dat de inbreuk op de belangen van betrokkenen niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel. Ook moet altijd worden bekeken of het doel niet op een andere, voor de betrokkene minder nadelige wijze kan worden bereikt.

Een wettelijke grondslag maakt deze belangenafwegingen niet overbodig. Wij bevelen aan om in de toelichting expliciet op te nemen dat de schuldregelaar, op basis van deze afweging, kan concluderen dat in een concreet geval geen of minder gegevens worden gedeeld met schuldeisers. Daarmee wordt geborgd dat de Wet schuldregelen de bescherming van persoonsgegevens onder de AVG niet uitholt.

8. Vakmanschap verankeren in de wet

Het wetsvoorstel biedt een goede gelegenheid om de professionalisering van het vakgebied verder te versterken. Een snelle en effectieve schuldregeling vraagt niet alleen om duidelijke wettelijke kaders, maar ook om vakbekwame schuldregelaars.

Investeren in kennis en vakmanschap is daarmee een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van de doelstellingen van dit wetsvoorstel. Het is een gemiste kans om dat niet mee te nemen in deze nieuwe Wet schuldregelen.

Het verdient aanbeveling om in ieder geval een grondslag in de wet op te nemen voor het vaststellen van opleidingseisen voor schuldregelaars bij ministeriële regeling. Zo wordt vakmanschap structureel geborgd en wordt de kwaliteit van de schuldregelingspraktijk verder versterkt.

Conclusie

Wolters Kluwer Schulink ziet in de Wet schuldregelen een waardevolle stap naar een sneller, transparanter en beter geborgd schuldregelingsproces. Het wetsvoorstel legt een belangrijke basis voor meer duidelijkheid en voorspelbaarheid voor zowel schuldenaren, schuldeisers als schuldregelaars. Tegelijkertijd zien wij op enkele onderdelen ruimte voor verdere versterking. Daarbij denken wij onder meer aan een duidelijkere wettelijke verankering van de rol van de schuldregelaar, het behoud van ruimte voor maatwerk, aandacht voor de uitvoerbaarheid van de voorgestelde termijnen en een zorgvuldige regeling van gegevensdeling en privacy.

Met de in deze reactie opgenomen aanbevelingen kan het wetsvoorstel verder worden versterkt. Zo biedt de wet een kader dat niet alleen bijdraagt aan een efficiënte en betrouwbare afwikkeling van schulden, maar ook voldoende ruimte biedt voor professionele oordeelsvorming en passende oplossingen in individuele situaties. Daarmee wordt recht gedaan aan de belangen van alle betrokken partijen en wordt een stevige basis gelegd voor een duurzame, kwalitatief hoogwaardige schuldregelingspraktijk.

Deze reactie op de internetconsultatie Wet schuldregelen is opgesteld door de juridische specialisten uit het team schuldhulpverlening van [Wolters Kluwer Schulink](#), dé online kennispartner & helpdesk voor gemeenten. Zij zijn de vakredacteurs achter de online kennisbank Schulink Schuldhulpverlening. Daarnaast zijn zij sparringpartners voor gemeenten over inhoud, beleid en uitvoering schuldhulp.